

JOSEP MARIA CASTELLET, A CAN 62

El conseller alternatiu

Diu que, per ser conseller, algú li ho hauria de proposar de debò, encara que ja n'està cansat, perquè, els anys... Parla, però, de política cultural, referida a l'Ajuntament de Barcelona i a la Generalitat. I ens parla d'un darrer llibre de records personals que ara enllesteix.

E. Galangau

Com tocava a l'època, Josep Maria Castellet va estudiar dret. Malalt de tuberculosi, no va acabar els cursos de lletres que havia començat. Tot i així, ho tenia clar: es llicencià en dret i es dedicà a les lletres. Per guanyar-se

la vida, s'inicià en el món editorial fent correccions, com ell mateix ens diu: «He fet la carrera més clàssica, la d'anar pujant des de baix fins arribar a la direcció literària». Conegut per la seva vintena de llibres i per la seva història a can 62, Josep Maria Castellet ha estat un home decisiu per a la cultura catalana. Assagista i crític literari són les paraules que més acompanyen el seu nom imprès. A tot això, però, s'hi ha d'afegir la seva capacitat innovadora durant els anys de tancament i el seu potencial d'organitzador cultural.

—Durant els anys 60 vostè és un dels pocs d'aquest país que porta idees noves de fora. ¿Com s'ho fa?

—Això forma part de la biografia personal. Tinc la sort, a la primera època de liberalització que va tenir el règim, la d'en Ruiz Jiménez, d'obtenir una de les beques que es donen per a escriptors joves. Amb aquesta beca surto a l'estranger i puc viure un temps a França, un temps a Anglaterra. Llavors, això no era tan freqüent, no hi havia gaire gent que tingués aquesta possibilitat. Faig amics a l'estranger. A més, quan torno, la primera feina que tinc és la de lector a Seix Barral, que en aquells moments era una editorial culta portada per en Carlos Barral. Barral, un home amb inquietuts cap a fora, va organitzar

uns col·loquis internacionals als quals assistíem la gent que treballàvem a la casa, entre els quals hi havia en Joan Petit, que era el director literari d'allò, però també en Gabriel Ferrater, en Jaume Gil de Biedma, jo mateix i més gent. Això ens va donar molta relació amb escriptors i editors de fora.

—I això, ¿com ho aprofita?

—Quan entro en el món editorial català, que és a l'any 1964, dos anys després de crear-se 62, portava una experiència d'editorials estrangeres i amb gent que llavors no era molt important, però que després ho ha estat, com Italo Calvino, Marguerite Duras... Vaig començar a fer editar llibres d'aquesta gent a Edicions 62, de la qual només sóc director literari, encara que molta gent es pensi que sóc l'amo.

—¿Com vol dir?

—Sí, no sé per què, molta gent es pensa que sóc l'amo, el propietari, d'Edicions 62, i jo en sóc estrictament el director literari. Sóc qui té la decisió de publicar els llibres, qui té la relació amb els autors i, com que fa molts anys que hi treballa, tinc moltes relacions institucionals, això pot haver donat la imatge que 62 sóc bàsicament jo, però no és veritat. Edicions 62 té un consell d'administració —Oriol Bohigas n'és president—, i és una societat anònima, hi ha un director general, que és en Ramon Bastardes, un dels fundadors...

—Parlant d'aquesta vessant d'innovador, vostè introdueix Marcuse a dos nivells, l'edià i fa un llibre sobre la seua obra.

—Per les relacions que he intentat mantenir sempre amb l'estranger, he

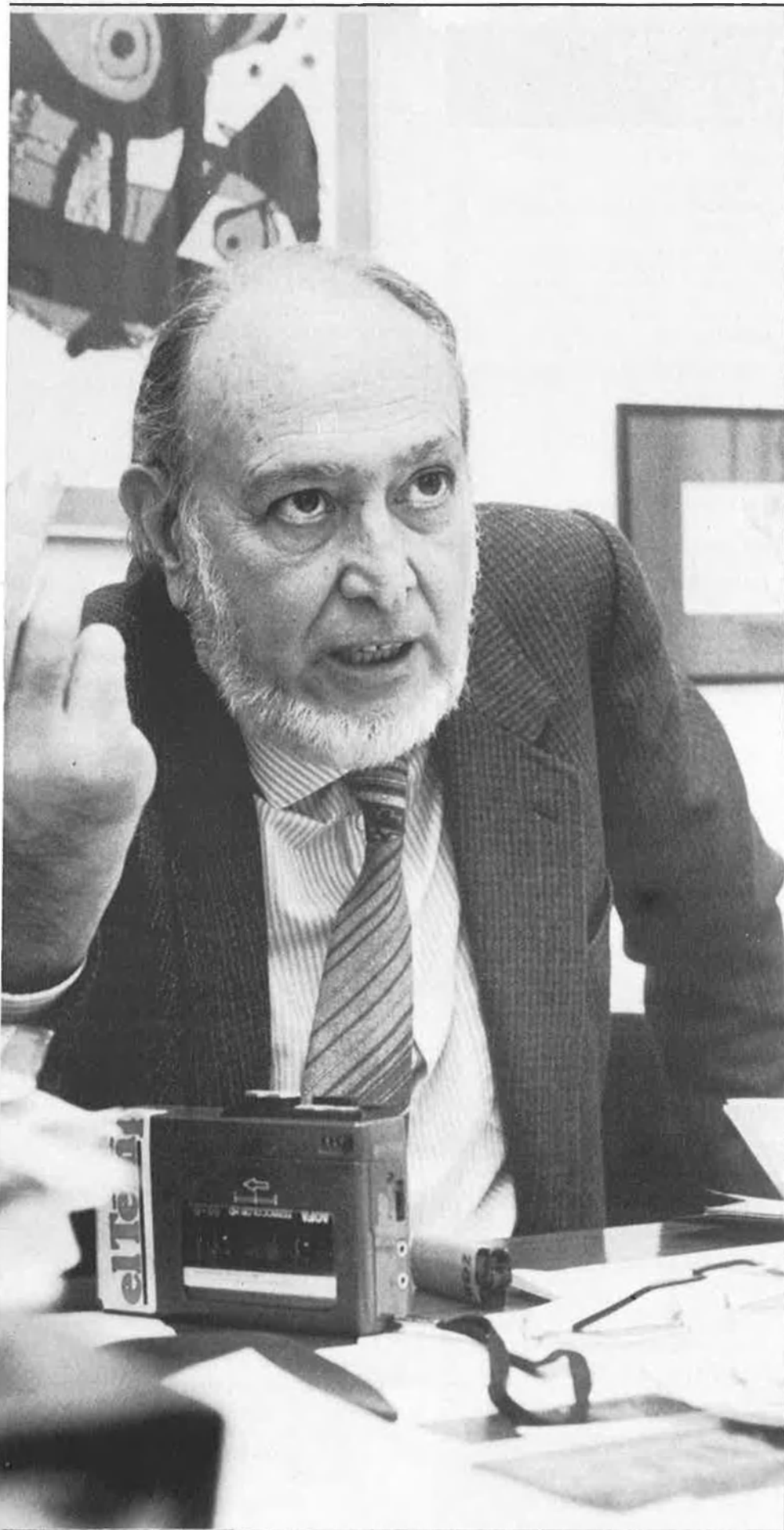
mirat que podia anar interessant el lector. Evidentment, nosaltres introduïm Marcuse al català, simultàniament a quan s'introdueix en castellà. Havíem fet, però, d'altres introduccions, inclús abans que el fessin en castellà, com va ser el cas de Gramsci.

En un moment determinat, donades les dificultats que podia suposar la lectura de Marcuse, és quan escriu el llibre *Lectura de Marcuse*, amb la intenció de fer-lo més atraient al lector, sent molt fidel a l'original. Una mica es tracta d'anar introduint el pensament contemporani. Però això té un problema, mentre en el terreny de la novel·la és més fàcil, en el del pensament és més difícil i, per tant, no pots fer tantes coses.

—Crític, assagista, director literari i també organitzador cultural. ¿De què se sent més satisfet?

—Hi ha una cosa que m'ha donat molta satisfacció, probablement és el que me n'ha donat més, i és quan vaig ser elegit president de l'Associació d'Escriptors en Llengua Catalana. Vaig ser elegit i reelegit les dues vegades que permetien els estatuts. Malgrat que no teníem massa mitjans, vam desenvolupar una feina professional, que ha continuat després.

Vam fer una feina d'escriptors de Països Catalans, de lligam absolutament amb tots els que escriuen al Principat, a les Illes i al País Valencià. Em

«Des de l'Associació vam fer de lligam de tots els Països Catalans».

sembla que ha estat una feina positiva, ja que avui dia, la major part d'escriptors, per no dir-ne tots, que escriuen en català se senten units i no separats per fronteres... Aquesta, segurament, és una de les tasques culturals que he fet que m'ha satisfet més.

Com també em va satisfer molt l'etapa que vaig ser membre del Consell Directiu de la Comunitat Europea d'Escriptors, perquè això em va permetre, s'ha de pensar que parlo d'èpoques anteriors, d'organitzar algunes sortides col·lectives d'escriptors catalans. Cosa que en aquella època, en ple franquisme, era inhabitual i sorprenent. Jo diria que aquestes dues han estat les tasques d'organització cultural que m'ha donat una més gran satisfacció personal.

—*Sobretot, per a una generació d'escriptors catalans, vostè és considerat el mestre, entre ells Montserrat Roig i Terenci Moix.*

—Jo no diria, i no per modèstia, que hagi estat mestre de ningú. El que sí que és cert, i aquesta és una de les parts més satisfactòries d'un director literari, és que hi ha autors que accepten el diàleg, així com d'altres que no l'accepten. I, des d'aquest punt de vista, he tingut llargues converses amb alguns autors sobre els seus llibres. D'aquestes converses a vegades n'han sortit canvis, però, en definitiva, el que escriu el llibre és l'autor. Aleshores, jo no em considero mestre de ningú. Simplement he pogut treballar amb alguns autors que després he publicat.

—*Edicions 62 és una editorial consolidada i de prestigi, però certs sectors li han criticat que hagi seguit una línia massa comercial.*

—Tota tria és criticable, però que quedi molt clar que els plantejaments de 62 han estat culturals. En el moment en què comença a haver-hi una mica de llibertat, una vegada aprovada la constitució i l'estatut, 62 té preparat un pla d'actuació pensant en els espais que faltaven per cobrir. Una línia de les millors obres de la cultura catalana, sempre és pot discutir si n'hi ha deu que en sobren o deu que en falten, i cobrir el front estranger.

En aquell moment, es podia optar per la solució més fàcil, que és fer primer els contemporanis i, després, els clàssics, però jo vaig pensar que havien de ser primer els clàssics, per una raó molt senzilla: Es tractava de no

DOMÈNEC UMBERT

NOVETATS EN LLIBRES

EL MANUSCRIT PERDUT

Xavier Moret
Col·lecció l'Odissea, 16

La història d'una aventura apassionant, per l'autor de *L'americà que estimava Moby Dick*.

EDITORIAL EMPÚRIES

NIT DIABOLICA

Fredric Brown
Seleccions de la Cua de Palla, 64.
176 pàgs.

Una nit diabòlica i increïble, plena de fantasia i acció, en la qual l'alcohol, Lewis Carroll i els escacs es combinen en una de les anarques més ben estructurades per enfonsar un home tot encobrint-ne un altre.

EDICIONS 62

EL TEATRE AL PAÍS VALENCIÀ DURANT LA GUERRA CIVIL (1936-1939), 2 vols.

Ricard Blasco.
Biblioteca de Cultura Catalana, 62-63.

CURIAL EDICIONS CATALANES, S. A.

EL SEGREST DE XICO BLACK

Josep Lluís Seguí.
Col·lecció Gregal Juvenil, 14.

Una apassionant novel·la negra.

GREGAL LLIBRES

L'ARQUEOLOGA VA SOMRIURE ABANS DE MORIR

La Negra, 4
Antoni Serra

La demostració de com la novel·la negra pot ser alguna cosa més que un joc d'artificis: el somriure innocent d'una noia.

EDICIONS DE LA MAGRANA

CONTES

J. E. Martínez Ferrando

De lectura útil per a estudiants de BUP.

EDICIONS DEL BULLENT

POPPIS I ISOLDA

Col·lecció Vaixell de Vapor. Sèrie vermella.
Maria Lluïsa Amorós i Corbella.

L'astuta Isolda aconsegueix de convèncer el seu amic Poppis per emprendre un viatge estrany. Viuran situacions sorprenents i increïbles al llarg de dos anys.

EDITORIAL CRUÏLLA

ES HORA DE PLEGAR

Rafael Tasis
Col·lecció La Unitat, 112

Una altra novel·la de l'autor de *La Bíblia valenciana*, primera novel·la policíaca en català.

EDITORIAL TRES I QUATRE

DICCIONARI JURÍDIC CATALÀ

Un volum de 14x21, 480 pàgines.

De venda a llibreries.
«Els diccionaris de l'Enciclopèdia».

ENCICLOPÈDIA CATALANA

HERBES PER CURAR, HERBES PER CUINAR

Ludo Chardenon. Els Tres Musols, 5.

Remeis i receptes tradicionals de Provença. Amb un pròleg de Lawrence Durrell.

ALTA FULLA

LLIBRERIA TRES I QUATRE

Pérez Bayer, 11. Tel. 352 91 10. 46002·València

interrompre la lectura d'un públic d'estudiants.

Aquest plantejament correspon a una planificació, encertada o no, però pensada. I no pensada per fer diners, perquè ha estat pensada per mi, que no sóc el fabricant de diners de la casa. El que puc dir és que hem fet una política d'infraestructura i que també l'hem feta i la continuarem fent amb les obres grans. Hem fet la *Història de l'Art Català*, i a partir de l'any vinent, publicarem una nova *Història de Catalunya*, que dirigeix Pierre Vil·lar.

—*Diuen que ara és menys accessible que abans.*

—Personalment, miro de no ser inaccessible per a ningú. Certament, en aquests moments, estic desbordat de feina i aleshores, com que vull preservar la meua activitat de creador, el que faig és retirar-me, sempre que puc, fora de Barcelona per escriure, lluny del telèfon. És clar, quan estic a Barcelona, entre trucades, visites, etc., em tenen bastat agafat. Però encara que pugui semblar que sóc inaccessible, no ho és per voluntat pròpia; a més, amb una mica d'insistència, acabo sempre per cedir.

—*Hem parlat de la seva vessant d'organitzador cultural. ¿No creu que està una mica desapfitat per la conjuntura política actual?*

—Jo no crec massa si la gent està aprofitada o desapfitada. Les circumstàncies porten que hi ha moments que tens una tasca més capdavantera, més activa que d'altres. Jo no em queixo mai. Hi ha molta gent que es queixa que el país no els aprofita. Jo no ho penso, segueixo fent una tasca editorial, sóc membre del Consell Social de la Universitat, tinc d'altres ocupacions. Sense tenir activitats pròpiament polítiques, tinc activitat ciutadana, a més de la meua pròpia d'escriptor. Crec que faig el que he de fer.

—*Vostè ha estat i és l'etern conseller de Cultura alternatiu. L'any 1983 va fer un llibre sobre política cultural.*

—¿Conseller de Cultura? Com que ningú no m'ho ha proposat, no ho he estat. No tinc cap altra resposta. M'he interessat molt per la política cultural, és cert. En aquell llibre hi ha algunes línies que van ser aprofitades a l'època curta del conseller Rigol, però com que no va anar endavant... Si tenen interès, ja les recollirà algú.

—*Des d'aquest interès seu per la política cultural, ¿com veu la de la Generalitat?*

—No crec que estiguem en un moment massa bo, des del punt de vista de la cultura, i parlo estrictament de Catalunya. No estem en un moment massa brillant, perquè els dos governs de Convergència no s'han posat seriosament a fer una política cultural.

¿Per què? No ho sé ben bé. Això, sóc jo qui m'ho pregunto, i el que sé és que s'hauria pogut fer millor.

per tant, difícil fer-ne una crítica; ara, el fet implícit de no veure gaires manifestacions externes apreciables en certa manera és una crítica. No puc anar més enllà fins que hagi passat un període més llarg i, llavors, ja ho veurem.

—¿I de la política de l'Ajuntament?

—No sé, tampoc no he estat dins

Barcelona ha tingut una vocació d'arts plàstiques, de música, d'arquitectura. Jo crec que, aquests camins, els està seguint bastant bé, especialment la part de renovació arquitectònica, urbanística. S'ha fet bé. Queda aquesta ingent tasca que podríem dir dels museus, que no són només museus d'arts plàstiques, sinó de tota mena.

—Sobretot, hi ha el tema del Museu d'Art Contemporani.

—La política de museus és difícil, controvertida, val molts diners i caldrà veure com va. En tot cas, la fórmula que sortia en el meu llibre és la que en part es va realitzar amb el «pacte cultural». Però aquest pacte, després de la dimissió del conseller Rigol, ha quedat aturat. Si s'hagués seguit pel camí de la suma d'esforços dels ajuntaments, les diputacions i la Generalitat, s'hauria pogut fer una política conjunta que hauria estalviat diners a cadascuna de les institucions.

El Museu d'Art Contemporani no sé com està —si és que es fa alguna cosa—. Però si fan res, està més aviat en mans de l'Ajuntament que de la Generalitat. I això és una llàstima, perquè em penso que no ho pot fer sola cap institució pública catalana. Ha de ser la suma.

Resumint, diria que a la política cultural de Catalunya en alguns aspectes, sobretot els que depenen d'iniciatives privades, a vegades amb ajut i subvenció, hi ha coses que marxen. L'activitat pública de la Generalitat penso que no marxa gaire. A la de l'Ajuntament, li trobo més coherència, també és més fàcil, perquè és un consistori, i no tot un país.

—Tornant al tema de si serà conseller o no. ¿Hi veu alguna possibilitat?

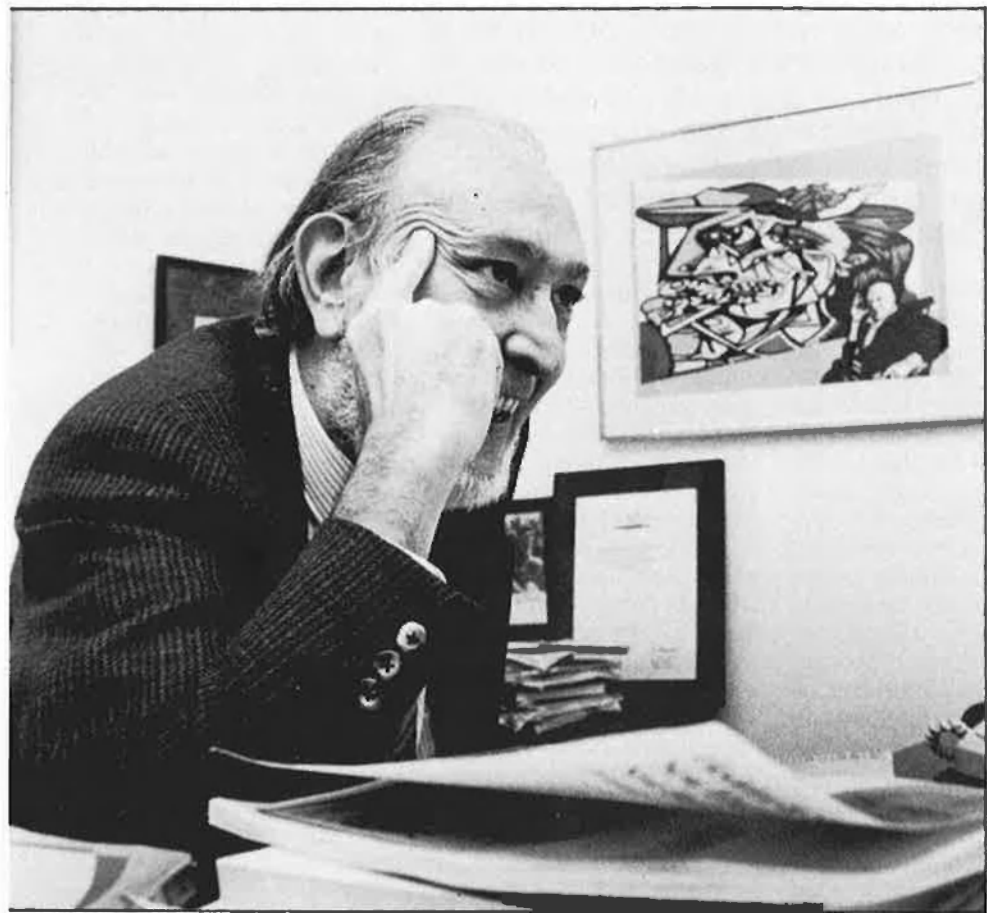
—Em sembla que no, perquè ja m'he cansat una mica d'aquesta història, ja porto massa anys. I, d'altra banda, fa falta que algú m'ho proposi.

—I si li ho proposen...

—No ho sé, ja ho veurem. Com que no m'ho proposa ningú, no puc dir-ne res.

—¿Què està escrivint ara?

—Estic fent una sèrie de difícil classificació de records personals, a través de personatges literaris internacionals, espanyols i catalans que he conegut. El que passa és que seria una sèrie molt llarga, i ara estic mirant de fer-ne una tria. N'he escrit bastants pàgines, no seran pròpiament retrats ni memòries. Ja veurem quan surti si interessa. □

DOMÈNEC UMBERT

«Precisament, no sóc el fabricant de diners de la casa».

Ara, jo no he estat a l'interior d'aquestes històries. Vaig ser-hi un temps, amb el conseller Rigol, però aquesta tasca va quedar interrompuda per raons polítiques, que tampoc no sé quines són, no puc opinar excessivament de les interioritats d'un govern. Ara, en tot cas, com només puc fer la crítica externa, aquesta està implícita i explícita en el llibre que vaig publicar.

—El llibre és del 83. I ara estem en plena època del desplegament cultural.

—Com que fa poc temps que hi ha el nou conseller...

—Home, quasi un any.

—¿Un any! Puc dir que no n'he vist gaires manifestacions externes. M'és,

l'Ajuntament de Barcelona. Aquesta institució, però, té uns problemes que depassen les àrees normals d'un ajuntament. Barcelona és la ciutat que té més museus municipals, segurament, d'Europa. Llavors, hi ha una tasca de museus difícil de fer, però que, en definitiva, és un patrimoni d'una ciutat que ha demostrat tenir vocació. Hi ha una sèrie de problemes que són de política cultural municipal, però que són també un dels gèrmens d'una política nacional.

L'Ajuntament de Barcelona té una sèrie d'activitats que van més enllà del seu marc propi. Aleshores, crec que algunes coses han anat bé i, d'altres, no tan bé, però és molt més difícil valorar la política d'una ciutat com Barcelona que una política nacional.